

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Vita Auctore anonymo. Ex Ms. abbatiae S. Quintini Bellovacensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

ACTORE
C. B.

non nisi duo explicarit, his tamen plura sanctam Virginem effudisse beneficia, ac effundere porro perreisse, satis hæc verba declarant, quibus narrationi suæ finem imponit: His atque aliis virtutibus insignis, gloriosa Virgo cum apud Beluacum referretur, communi exultatione ab omni populo recipitur, et ad ecclesiam S. Quintini, unde asportata fuerat, latis psallentium, veniamque postulantium vocibus deducitur, et inter Sanctorum Sancta reponitur. Ubi si quis fide certa Dominum deprecaturus advenerit, sine dubio postulata amborum intercessionibus obtinebit: quod multarum infirmitatum curationes et crebræ laborantium nobis insinuant consolationes. De quibus sane doleo, nihil a me usquam esse repertum. Addit Arturus in Gynæceo sacro ad diem 4 Februarii, S. Romanæ corpus, liberalitate domini Michaelis Prioris de Poix, thesæ locupletiori, mireque ornate anno 1520 fuisse inclusum.

VITA

Auctore anonymo.

Ex Ms. abbatiæ S. Quintini Bellovacensis.

B

CAPUT I.

S. Romanæ martyrium.

Missos a S.
Romana
Ecclesia

Deus bonus, justus, omnipotens, qui misericordiam suam humano generi numquam negavit, omnesque in commune mortales ad cognitionem sui abundantissimis semper beneficiis erudit, voluntariam errantium cæcitate, et proclivem in deteriora nequitiam secretiore consilio, et altiore pietate misertus est, mittendo Verbum suum, coæquale sibi atque coæternum: quod caro factum divinam naturam naturæ contemperavit humanæ, ut illius ad infima inclinatio, nostra fieret ad summa profectio. Ut hujus inenarrabilis gratiæ per totum mundum diffunderetur effectus, cum duodecim Apostoli per Spiritum sanctum omnium edocti sermone linguarum imbuendum Evangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus, suscepissent, beatissimus Petrus Apostolici ordinis princeps, et Coapostolus ejus Paulus, vas electionis ad arcem Romani destinaturus imperii, ut lux veritatis, quæ in omnium gentium revelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus diffunderet. Hæc autem duo præclara divini seminis germina in quantas segetes populorum pullaverint, attestatur ad passionis tolerantiam eorum exemplo roborata ibidem occisorum innumerabilem copia martyrum.

in Gallias fidei
Christianæ
præcones

C

2 Romana igitur ab eis plantata Ecclesia et a successoribus eorum irrigata, Domino præstante incrementa, ad extirpandas antiqui hostis versutias, per diversas mundi partes direxit de fidei suæ fonte potatos divini prælii bellatores. Hujus intentionis devotione egressi sunt ex eadem urbe duodecim Christi milites nobilissimi et egregii prædicatores a, qui Galliarum se ingerere non dubitarent atrocitati, idololatriæ eradicaturi falsitatem et fidei seminarij veritatem. Inter quos velut lucernæ super candelabra positæ, effulserunt Christi martyres Quintinus atque Lucianus b, quorum alter Ambianensem, alter vero Beluacensem, quoadusque insigni martyrio coronarentur, adorsi sunt expugnare incredulitatem.

imitata S. Ro-
mana, Bello-
vacæ

3 Erant eodem tempore Romæ in sanctæ conversationis habitu duodecim virgines generosæ, invicem sibi una religiosæ fidei familiaritate conjunctæ: in quarum mentibus virtus sacræ opinionis procreaverat honorabile culmen gratissimæ honestatis. Eruditæ enim erant multimodis virtutum generibus, et sanctarum documentis Scripturarum formabantur omni opere pietatis, proficientes sanctæ devotionis gratia, divina eis propitiante clementia. Audientes itaque quorundam relatione

multimoda supradictorum martyrum certamina, simili desiderio accense, concordante voto, neglectaque patriæ et parentum dulcedine, fines Gallorum, Domino ducente, feruntur advenisse c. Præcordialiter enim scientes, quoniam quicumque plus laborat in Dei servitio, majoris præmii remuneratione condignus habebitur in futuro, elegerunt temporales sustinere angustias, quibus retributiones nanciscerentur æternas. Nulla dolositas, nullus rancor invidiosæ fraudis obviaverat in itinere Sanctis, quoniam unitæ erant auxilio dexteræ cælestis. Gratia autem divini Spiritus admonente, ab invicem separari jussæ sunt; quo unaquæque earum suo ingenio fructum multipliciter acquireret Deo. Beata igitur nomine et merito Benedicta d cum quadam collectanea sua Leoberia e Laudunum f venit. Et ROMANA Beluacum g adiens, cepit toto cordis affectu Domino famulari. Sociata enim quibusdam Christianis, quos Dominico ovili adjecerat prædicatio S. Luciani, instabat jejuniis, et orationibus crebris, et despiciebat omnia pro amore patriæ cælestis. Erat enim mira patientiæ, sanctæ humilitatis et cælestium gratiarum exornata donis; mente tranquilla, sermone nitida et opere sancta. Sic antecedeat nobilitatem corporis nobilitas mentis.

4 Cum autem princeps terreni imperii h a principe suo diabolo instigatus delendam Christianæ fidei religionem, et exaltandam idololatriæ superstitionem, per lata terrarum spatia iniquitatis decreta divulgasset, servos Dei et ancillas, ubicumque inventi essent, aut idolis immolare, aut per diversa tormentorum genera mortis periculo subjacere adigebat i. Urbs in monte constituta, beata videlicet Romana, supra fundamentum, quod est Christus, posita, occultari non potuit. Accepto enim in vase oleo, accensam vigilans lampadem, quæ minime extingui posset, habuit, quæ ab amoris Christi flagrantia neque minis suppliciorum, neque deceptionibus blandimentorum aliquatenus tepescere potuit. Resistens igitur fortiter persecutoribus, accepta capitali sententia, maluit pro Christo mori, quam diabolicæ servitutis spurcitia inquinari. Transverberata est itaque gladio piissima Virgo k. Cujus anima stola innocentæ et virginitatis ornata, summi Regis conspectibus est presentata, Agnum, quicumque ierit, cum his, qui sine macula sunt, ante thronum Dei secutus.

5 Corpus autem ejus a viris Christianis interim sepelitur: quod tamen, exarescente idololatriæ insania, et florescente Christianæ religionis doctrina, translatum est in S. Petri sacrario, et honorifice vallatum sepultura. Sed quoniam * priscis affluere temporibus, artati persecutionis instantia, ordinem passionis ejus non scripserunt; et posteri de ea, quæ non perspexerunt, ne adinventores innotarum rerum æstimarentur, asserere dubitaverunt; decreverunt majores nostri diem martyrii ejus se non solemniter celebrare, nec tamen memoriam ejus passi sunt omnino inolescere, scientes, quod martyrio coronata, Christi coheres regnat in gloria.

ANNOTATA.

a S. Dionysium intelligit ejusque socios, qui variis Gallie locis fidei lucem suis prædicationibus intulerunt: S. Dionysii socii secundum Acta S. Fusciani hi fuerunt: SS. Fuscianus, Victoricus, Piatto, Ruffinus, Crispinus, Crispinianus, Valerius, Lucianus, Marcellus, Quintinus et Regulus. Alibi paulo aliter recensentur.

b Uterque S. Piatone prior occubuit. Vide Comm. præv. num. 11.

c Quod de duodenario isto Virginum numero anonymus narrat, parum certum est. Reliqua vero, quæ hic ponuntur, ex Actis S. Benedictæ virginis martyris fere descripta videntur.

d Agitur de ea ad diem 8 Octobris.

e De illa nihil compertum mihi est, præter id, quod tum hic, tum in Actis S. Benedictæ narratur.

f Suessionum urbs est in Gallia Belgica ampla et

A et munita 50 leucis Lutetia Parisiorum in ortum æstivum distans, SueSSIONE 9, GUISSIA 7, REMIS 10. Ex Baudrando.

g De Bellovaco vide num. 1 Comm. præv.

h Verisimiliter Diocletianus. Vide num. 12.

i Hinc haud consequens fit, S. Romanam passam fuisse sæculo iv, quamvis verba illa Diocletiani persecutionem sub initium sæculi iv ceptam denotare videantur. Vide num. 15 Comm. præv.

k Verisimiliter inter annum 287 et 292. Post annum 290, inquit Martyrologium Parisiense novum.

CAPUT II.

S. Romanæ reliquiarum translatio.

regnante
Gallia rege
Philippo,

a

b

c

d

e

f

NOstris vero temporibus a cum comes Flandriensis Balduinus b puerum Philippum, Henrici regis filium, ad regni proveheret solium e, ipsumque pro eo disponderet regnum, civitas Beluacensis suo destituta est antistite d. Annuente igitur supernæ pietatis æquitate, Guido decanus, custosque ecclesiæ S. Quintini Vermandensis e, et archidiaconus Laudunensis f, constitutus est a præfato principe Beluacensium episcopus, ordinante eum cum ceteris ejusdem provincie episcopis viro illustri Gervasio Remensi metropolitano g. Vir quippe nobilis prudenter ascendens altiores gradus Ecclesiæ, adeptus est culmen episcopale. Qui facile non carere se ferens præsentia martyris, de cujus uberibus ecclesiæ suxerat lac doctrinæ spiritualis, in honore et memoria ejus ædificavit ecclesiam haud longe a mœnibus Beluacæ civitatis in amœnissimis locis. Circumdatus enim pratorum, fluminisque jucunditate, et vinearum ubertate, alacriores efficit ibi conversantes, vernæ viriditatis continua recreatione, et purissimis aeris delectatione. Quæ cum sit admirabilis specie sua compositionis, admirabilior haberi potest ipsa facilitate celeberrimæ constructionis. Nulla enim tam brevi spatio tantum opus efficeret vis humana, nisi intercedente martyre, virtus auxiliaretur divina. Duobus quippe annis incept, et perfecti eam in decore suo h.

h
Guido Bellovacensis episcopus

* conficienda

C

i

k

l

in conditam a
se S. Quintini
ecclesiam,

m

7 Idem reverendus Guido episcopus dealbatam undique et depictis insignitam laquearibus, honoratam pretiosis ad cooperienda altaria, sive parietes in gyrum ornamentis, cum sacerdotalibus reliquorumve ministrorum indumentis, ornatam auri et argenti copia, unde honorabiliter deforis decorata sunt multa sancti Evangelii volumina, perfecta sunt vasa ad conficiendi * Dominici Corporis et Sanguinis Sacramenta, et ad reliqua ecclesiasticis utilitatibus congrua mysteria, additis redditibus, quæ sufficere possint quam plurimum canonicorum necessitatibus, patris circum multis ædificiis vitæ eorum maxime opportunis. Qui inspiratione divina, sapienti usus consilio, cum grandi honore, comitantibus turbis psallentium clericorum atque laicorum, transtulit corpus præfate virginis et martyris Romanæ de sacrario sancti Petri i, ad eam, quam construxerat ecclesiam, uno antequam dedicaretur die, eo videlicet, quo ipsius recolebatur memoria k, nulla hominum providentia observante, sed solius Dei gratia ad exaltandam suæ Martyris gloriam disponente. Constitutum est, namque ut ab eodem tempore annis omnibus ejus festivitas honore illic congruo celebraretur. Aggregavit idem episcopus undique collectas multorum Sanctorum reliquias, quarum partem in altaribus et in Sanctis Sanctorum l collocaret, partem auro et lapidibus includens, sancto altari ad adornandum templum anteponebat.

8 Sed quoniam de ejus dedicatione ecclesiæ fecimus mentionem, non inconvenienter videtur aliqua de ipsa disserere. Quoniam nec multo ante tempore, nec post dedicatam sancti Remigii ecclesiam a domino Leone Papa viro sanctissimo m audita est in aliqua mundi parte tam gloriosa dedicatio. Ad hanc advenientes ecclesiæ sancti

Quintini venerabiles personæ, triumphali honore advexerunt secum ipsum corpus egregii martyris. Convenerunt etiam cum copioso cleri militiaeque comitatu multi episcopi, Guido Ambianensis, Ratholdus Noviomensis, Gualterus Meldensis, Hugo Trecassinus, Odo Silvanectensis, Manasses tunc nobilis clericus, mox futurus Remensis archiepiscopus n. Convenit utriusque sexus, diversarumque ætatum innumerabilis populus. Qua alacritate, quo triumpho occurrit episcopus Beluacensis advocato suo martyri Quintino et coepiscopis suis? quotiens et quanta obedientia obtemperantes ei in ipsa die solemniter secum processerunt Beluacenses canonici? Quæ lætitia, quod gaudium per vicus et plateas agebatur? Non enim indigena erat, qui non amicum, propinquum, socium, hospitem advenisse cognosceret, lætusque amplexaretur, cum in eorum susceptione nemo gravaretur. Curia enim episcopalis sufficienter omnibus omnia distribuebat necessaria.

9 Orta est interim Dominica dies o: et ex præcepto antistitis processit ad dedicandam ecclesiam congregatio omnis clericorum atque monachorum cum sanctorum corporum pignoribus et reliquis sacræ militiæ insignibus. Hic ergo sanctorum sociorum Quintini et Luciani corpora sibi obviam facta sunt. Hic sancti pueri et martyris Justi, sanctorumque Geremari et Ebrulli, atque Constantiani confessorum, hic sanctarum Romanæ, atque Angadrismæ virginum corpora collecta sunt. Congregata multitudine infinita, pater Guido ceterique Pontifices sacris accinguntur indumentis: qui, antecedentibus se sanctis corporibus, circuitione debita exteriora ecclesiæ purificant; ut, quod illi agebant visibili mysterio, invisibili * sanctificaret effectu. Quam deinde ingressi in dedicatione ejus p et in divinæ laudis sacrificio diem perduxerunt in vesperam. Quibus peractis, omnes qui adveniant, sine alicujus exceptione personæ, non solum illo, sed et subsequenti die suprascripti patris solemnem recepit convivium. Completa itaque tanta dedicationis exultatione, idem coepiscopos suos recedentes amplissimis lætificavit muneribus. Competenti autem Virgini et Martyri veneratione sanctam Romanam, in præfata ecclesia quiescentem, annis pluribus honoravit.

10 Illa vero, quæ dubitantibus, et se non digne venerantibus noluit aperire, credentibus et honorantibus eam, quod ab omnipotenti pietate, quæ vellet, obtineret, evidentibus documentis asseruit. Nam cum rex Philippus adolescens, de procuratoris potestate egressus, regni sui gubernacula suscepisset q et juveniliter ejus iracundia exardescens in sæpe dictum venerabilem virum Beluacensem episcopum non recte, non jure expulsum ab episcopatu suo, ablatis omnibus, anno integro exilii pœna fatigasset r, tandem recuperata regis benevolentia, desolata et pene ad nihilum redacta sedi suæ restituitur episcopus s. Cum vero major vastitas, vehementiorque desolatio et ornamentorum alienatio ecclesiæ, quam construxerat, incubisset, clerici condolentes, eam, cui serviebant, diutius esse inornatam, simulque auctorem ipsius a redemptione eorum, quæ ablata fuerant, allevare cupientes, circumtulerunt egregiam virginem Romanam per vicinas regiones, in redimendis ecclesiæ ornamentis expensuri quidquid eis a fidelibus offerretur. Qui cum pago Vilcasino gradientes, apud Medantum t pervenissent, extra oppidum in quadam parochia hospitium habere decreverunt.

11 Erat in eodem oppido quidam languens Berengarius, qui per triennium infirmitate detentus a lecto non surrexit. Hic audiens clericos cum sancto corpore advenisse, mandat eis suppliciter per affines suos, ut sibi una nocte ante sanctam Virginem permittant excubare. At sacri thesauri custodes primo cautæ observationis gratia omnem a se segregandum extraneum, nec hunc accipiendum dictitantes, mox presbyterorum et reliquorum non spernendi testimonii virorum, bonum

AUCTORE
ANONYMO.

n

et insigni
pompa dedi-
catam inseri
Sanctæ reli-
quias

o

E

* subaudi
Deus

p

quæ, dum per
varia loca

q

F

r

s

circumferuntur,

AUCTORE
ANONYMO.

bonum esse illum hominem, sed languere, referentium, precibus inflexi, petitioni ipsius acquiescunt. Allatus est itaque in lecto, qui se movere non poterat. Qui quantam fidem habuerit, quantaque devotione supplices Deo preces sanctæque Virgini obtulerit, sanitas reddita declaravit. Collocutus namque post noctem mediam cum sacri corporis ministris, testatus est, se sanctam virginem Romanam visitasse, et omnem infirmitatem ab eo abstulisse. Quo audito, læti usque dum lucesceret in divinis laudibus permansere. Venientibus autem mane ad ecclesiam presbyteris cum populo, gaudens referebat in publicum sanus factus, quanta liberationis gratia, interveniente sancta Virgine, resperserit eum Dominus. Divulgata illico res per oppidum ad venerationem Virginis excitat universos. Quam cum hymnis et canticis suo oppido inferentes, in ecclesia sanctæ Mariæ semper Virginis hospitalitate honorifica receperunt. Cumque die altero ministri sancti corporis cum eodem recederent, sanitati redditus pariter profectus est. Cumque admoneretur, ut rediret, respondit, se nullatenus domum suam ingressurum, neque a sancta Virgine recessurum, donec, unde egressa fuerat, ad sancti martyris Quintini reportaretur ecclesiam. Quod et fecit, et se sancto Quintino, et sanctæ Romanæ liberatrici suæ in servum perpetuum dedit.

miraculis illustrantur.

u

12 Itinere vero, quod cæperant, pergentes, cum longitudine viæ fatigati Argentolio *u* requiescerent, quanta benedictionis suæ largitate famulos suos beatissima Virgo paverit, referamus. Erat enim tempus Quadragesimale, in quo inundatio pluviarum exuberantiam fluviorum auxerat: ipsaque exuberantia capiendorum facultatem piscium excluderat. Cum autem alumnos sanctæ Virginis et extensum iter, et prolixius jejunium indulgere sibi largiore refecione admonerent, egressi ad vicini fluminis ripam piscatores, quos de navicula egredientes conspiciunt, ut sibi pisces pro amore sancti Corporis, quod secum deferebant, tribuerent aut venderent, postulabant. Qui prius sciscitantes unde, et ejus meriti esset sanctum illud Corpus, et quo nomine diceretur; tandem responderunt, se neque pisces habere, neque aliquos in transactis quindecim diebus proximis accipere potuisse, totumque diem illum in opere tali frustra consumpsisse, et tamen in nomine Domini, et honore sanctæ Virginis iterum in aquam ingressuros, et si quid acciperent, ei alacriter oblaturus. Res mira, credibilis eorum, qui videre et affluere, assertionibus comprobatur. Mox enim ut ingressi flumen dimiserunt in eo rete, conclusa est piscium copiosa multitudo: de quibus, plurimis sibi retentis, obtulerunt sancto Corpori nonaginta quinque. His atque aliis virtutibus insignis gloriosa Virgo, cum apud Beluacum referretur, communi exultatione ab omni populo recipitur, et ad ecclesiam sancti Quintini, unde asportata fuerat, lætis psallentium, veniamque postulantium vocibus deducitur, et inter Sanctorum Sancta reponitur. Ubi si quis fide certa Dominum deprecaturus advenerit, sine dubio postulata amborum intercessionibus obtinebit: quod multarum infirmitatum curationes et crebræ laborantium nobis insinuant consolationes.

SS. Romanæ et Quintini cultum auctor commendat.

15 Nos ergo festivitatem sanctæ Romanæ unanimiter et cum gaudio celebremus, pretiosumque supradictum martyrem cum ea imploremus, ut ipse pro fundatore et glorificatore ecclesiæ suæ; et ipsa pro institutore et amplificatore solemnitate suæ domno Guidone episcopo, et devoto clero,

omnique populo intercedere dignentur *x* apud Deum, cui servierunt, cui placuerunt, in quem vivunt, per quem possunt, quod possunt, qui est benedictus, et laudabilis et gloriosus, superexaltatus in sæcula, amen.

ANNOTATA.

a Hinc collige, quæ sequuntur, scripta fuisse ab aliquo, qui tum temporis vivebat.

b Hujus nominis V, cognomen Insulensis.

c Successit Henrico I Gallia regi Philippus pater I anno 1060, natus anno 1035.

d Guilberto seu Goisberto, cujus obitum anno 1065 Louvetus consignat.

e Fanum S. Quintini munita Picardie civitas ad Somonam fluvium in diocesi Norvioniensi.

f Vide litteram f in Annotatis ad caput 1.

g Rexit ecclesiam Remensem ab anno 1033 usque ad annum 1067 secundum Gallia Christiana auctores: Guidone autem ordinavit anno 1065 aut 1064.

h Hemeræus ad annum 1074 legit: Duobus enim annis incepit et perfecit eam anno MLXXII in decore suo: quod non de completa, sed cepta S. Quintini ecclesia intellige. Vide num. 19.

i Vide, quæ de ecclesia S. Petri dicta sunt num. 18.

k Nempe 3 Octobris: nescio, qui de causa Arturus ad diem 4 Februarii, Lahierius vero ad diem 2 de S. Romana agant.

l Id est, in Sanctuario, seu majoris altaris loco, servandis Sanctorum reliquiis destinato.

m De ea fuse actum est tom. I Octobris pag. 117 et seqq.

n Guido Ambianensi ecclesie præfuit ab anno 1038 usque ad 1075. Ratholdus, seu Ratbodus Norvioniensi ab 1068 usque ad 1098. Gualterus Meldensi saltem ab anno 1043 usque ad 1082. De Odone Sylvanectensi, et Manasse Remensi vide dicta num. 22.

o Hugone autem Treccassino Sammarthani fratres ita scribunt: Isque (Hugo II) aut superior (Hugo I) affuit sacro Philippi I regis anno 1059, cujus etiam diplomati subscripsit 1067 pro confirmatione prioratus S. Martini Parisiensis: anno 1071 et 1073 carta Floriacensi subscriptus reperitur.

p Die 4 Octobris anni 1069, ut num. 21 et seqq. ostensum est.

q Apud Hemeræum male insertum legitur: anno 1074.

r Philippus Gallie rex a morte Balduini anno 1067 per se regnum administrare cepit, licet pauciores, quam tum temporis requirebantur, nempe 15 tantum annos numeraret, inquit Daniel in Historia Franciæ: cum Balduino nemo substitutus sciatur.

s In exilium pulsus est Guido 1075.

t Anno 1074.

u Pagus Vulcassinus (le Vexin) a Gisortio ad Pontesiam protenditur Ittam inter et Isaram seu Esiam et Belloracensi territorio contiguus est: duplex distinguitur Franciscus et Normannicus: in illo ad Sequanam oppidum situm Meulan Gallie dictum, Mellentum vocat Castellanus. Haud procul hinc aliud quoque oppidum in eodem Vexino Francico ad Sequanam situm, cui nomen Gallicum Mante, quod Castellanus Meduntam nominat: vocum Meduntum et Medunta affinitas, de posteriori hic sermone esse, utcumque innuit: at Louvetus diserte habet Meulan.

v Vicius elegans prope Parisios Gallie Argenteuil, qui tunica Domini inconsutili gloriatur.

x Altera nota temporis, quo hæc ab anonymo exarata sunt.